

Tekster i Tiden en en serie hæfter om aktuelle spørgsmål - udgivet af DKP/ML.
De indeholder både selvstændige debatindlæg, optryk af artikler fra Dagbladet Arbejderen, dokumenter fra den internationale kommunistiske bevægelse m.m

Copyright: Forlaget Arbejderen
Eget tryk
Eftertryk tilladt med kildehenvisning

ISBN: 87-89599-__-__

DKP/ML
Griffenfeldsgade 26
2200 Kbh. N.
tlf. 31 35 60 69

Læs Danmarks Røde Dagblad

Dagbladet
ARBEJDEREN

Abonnement: Ryesgade 3F - 2200
Kbh. N - tlf. 31 39 92 76 * 35 36 68 30

Inhold

Forord	4
Lenin om Marx som politisk strateg og taktiker	5
Friedrich Engels om parlamentarisk taktik (1)	6
Friedrich Engels om parlamentarisk taktik (2)	8
Lenin om parlamentarismens begrænsninger (1)	9
Lenin om parlamentarismens begrænsninger (2)	10
Lenin om nødvendigheden af at deltage i borgerlige parlamenter	12
Komintern om parlamentarismens muligheder og begrænsninger (1)	13
Komintern om parlamentarismens muligheder og begrænsninger (2)	14
Komintern om revolutionært parlamentarisk arbejde	16

Forord

I løbet af efteråret 1997 bragte Dagbladet Arbejderen en lang række tekster til belysning af det parlamentariske spørgsmål. Efter mange ønsker genoptrykkes de nu i dette nummer af TiT-serien.

Kommunisterne betragter først og fremmest det parlamentariske spørgsmål som et taktisk spørgsmål. Som et blandt mange andre elementer i den taktik, som skal lede arbejderklassen og befolkningsflertallet frem til positioner, der sætter dem i stand til at løse deres strategiske opgave, nemlig at overtage magten i samfundet og påbegynde en socialistisk opbygning.

Kommunisterne udelukker, at parlamentarismen kan være formen for den højere type demokrati, som må opbygges under socialismen. De udelukker dermed også, at den parlamentariske vej kan være rammen for overgangen til socialismen.

Kommunisterne udelukker derimod på ingen måde, at parlamentarisk kamp kan spille en vigtig rolle i hele den proces, hvor der samles de nødvendige kræfter til at gennemføre den socialistiske revolution. Men de slår samtidig fast, at parlamentarisk kamp

aldrig kan være den vigtigste kampform, hverken i taktisk eller strategisk perspektiv. Kampen på den parlamentariske arena må aldrig fjerne opmærksomheden fra hovedopgaven, nemlig at udvikle arbejderklassens og befolkningsflertallets bevægelse, initiativ og organisering, samt at opbygge det kommunistiske parti selv. Kun parlamentarisk arbejde, som tjener dette formål, har perspektiver for kommunisterne.

De følgende tekster dækker en periode, som spænder over næsten 100 år. De tager det parlamentariske spørgsmål op fra mange forskellige vinkler, i meget forskellige perioder og situationer.

Teksterne må ikke betragtes som færdigstrikkede formler og opskrifter, der skal presses ned over virkeligheden. De må derimod ses som en støtte til at løse aktuelle, konkrete spørgsmål med nutidige former og metoder. Det er netop den ånd, som forener teksterne, som det er vigtigt at fange og anvende på de konkrete forhold i dag og i de kommende år.

Redaktionen, januar 1998

Lenin om Marx som politisk strateg og taktiker

I 1914 skrev Lenin sin berømte artikel »Karl Marx«. Her gennemgår han bl.a. centrale spørgsmål i Marx' holdning til arbejderklassens strategi og taktik.

Marx var sit liv igennem ikke alene en stor teoretiker, men også en praktik revolutionær politiker. Hans tanker om proletariatets strategi og taktik er af en sådan rigdom og indsigt, at de selv mere 100 år efter hans død fortjener at blive grundigt studeret af alle, som søger inspiration til at løse nutidens store problemer i den henseende.

For klarhedens skyld må man være opmærksom på, at Lenin i denne artikel bruger ordet taktik som overbegræb for både taktik og strategi, som vi bruger disse ord i dag:

Hovedopgaven for proletariatets taktik fastlagde Marx i nøje overensstemmelse med alle præmisserne for sin materialistisk-dialektiske verdensanskuelse. Kun den objektive hensyntagen til samtlige vekselforhold mellem alle klasser uden undtagelse i et givet samfund og følgelig også hensyntagen til dette samfunds objektive udviklingstrin og til vekselforholdene mellem dette og andre samfund kan tjene som grundlag for en rigtig taktik for den progressive klasse. Herunder betragtes alle klasser og alle lande ikke i deres statiske, men i deres dynamiske tilstand, dvs. ikke i deres øjeblikkelige tilstand, men i deres bevægelse (hvis love fremgår af hver enkelt classes økonomiske eksistensbetingelser). Og selve bevægelsen betragtes igen ikke bare fra fortidens standpunkt, men også fra fremtidens, og ikke efter »evolutionisternes« platte opfattelse, der kun ser langsomme forandringer, men dialektisk:

»I de store historiske udviklinger er 20 år ikke mere end én dag, skønt der bagefter kan komme dage, der sammenfatter 20 år i sig«, skrev Marx til Engels. På hvert udviklingstrin, i ethvert øjeblik, må proletariatets taktik tage hensyn til denne objektivt uundgåelige dialektik i den menneskelige historie, idet den (taktikken) på den ene side udnytter epoker med politisk stagnation og sneglelangsom såkaldt »fredelig« udvikling til udvikling af den progressive classes bevidsthed, styrke og kampkraft, og på den anden side leder hele dette udviklingsarbejde i retning af den pågældende klassebevægelses »endemål« og således, at klassen bliver i stand til praktisk at løse de store opgaver på de store dage, »der sammenfatter tyve år i sig«.

Hvad dette spørgsmål angår, er to udtalelser af Marx

ganske særlig vigtige: den ene i *Filosofiens elendighed* om proletariatets økonomiske kamp og økonomiske organisationer, den anden i *Det kommunistiske manifest* om proletariatets politiske opgaver. Den første lyder:

»Storindustrien bringer en mængde hinanden ubekendte mennesker sammen på ét sted. Konkurrencen adskiller dem efter deres interesser. Men opretholdelse af lønnen, denne fælles interesse over for deres arbejdsgiver, forener dem i en fælles tanke om modstand - koalition... De i begyndelsen isolerede koalition forener sig til grupper, og over for den altid forenede kapital bliver det vigtigere for arbejderne at opretholde sammenslutningerne end at opretholde lønnen... I denne kamp - en virkelig borgerkrig - forenes og udvikles alle elementer til et kommende slag. Når dette punkt er nået, antager koalition politisk karakter«.

Her har vi program og taktik for den økonomiske kamp og for fagforeningsbevægelsen nogle årtier frem i tiden, for hele den lange periode, hvor proletariatet samler kræfterne »til et kommende slag«. Alt dette skal sammenholdes med talrige henvisninger fra Marx og Engels til den engelske arbejderklasse - om hvordan industriel »opblomstring« fremkalder forsøg på »at købe proletariatet« og afholde det fra at kæmpe; hvordan denne opblomstring overhovedet »demoraliserer« arbejderne; hvordan det engelske proletariat »bourgeoisificeres« - »Den mest borgerlige af alle nationer« (den engelske) »synes at ville drive det til at have et borgerligt aristokrati og et borgerligt proletariat ved siden af bourgeoisie«; hvordan dets »revolutionære energi« fordufter; hvordan man i kortere eller længere tid må vente på, at »de engelske arbejdere befrier sig fra deres tilsyneladende bourgeoisie-infektion«; hvordan den engelske arbejderbevægelse »mangler de gamle chartisters ildhu«; hvordan de engelske arbejderførere bliver til en slags mellemting »mellem det radikale borgerskab og arbejderne«; hvordan der »ikke er noget at stille op med de britiske arbejdere« som følge af Englands monopolstilling og så længe denne monopolstilling varer. Den økonomiske kamps taktik i sammenhæng med arbejderbevægelsens almindelige gang (og udgang) betragtes her fra et beundringsværdigt omfattende, alsidigt, dialektisk og virkelig revolutionært standpunkt.

Det kommunistiske manifest opstillede et fundamentalt marxistisk princip vedrørende taktikken for den politiske kamp:

»De (kommunisterne) kæmper for arbejderklassen umiddelbart foreliggende mål og interesser, men i den nuværende bevægelse repræsenterer de tillige bevægelsens fremtid«.

I overensstemmelse hermed understøttede Marx i 1848 »agrar-revolutionen«s parti i Polen, »det parti, som fremkaldte Krakau-opstanden i 1846«. I Tyskland understøttede Marx i 1848-49 det yderliggående revolutionære demokrati, og han tog aldrig siden noget tilbage af det, han dengang sagde om taktikken. Det tyske bourgeoisie betragtede han som et element, der »helt fra begyndelsen var tilbøjeligt til forræderi mod folket«...

Da revolutionsepoken 1848-49 var forbi, vendte Marx sig imod enhver leg med revolutionen og krævede, at man måtte forstå at arbejde i den nye epoke, der på en tilsyneladende »fredelig« måde forberedte nye revolutioner. I hvilken ånd Marx fordrede, at dette arbejde skulle ledes, ses af hans vurdering af situationen i Tyskland i 1850, den sorteste reaktions tid:

»Alting i Tyskland vil afhænge af muligheden for at understøtte den proletariske revolution med en slags anden udgave af bondekrigen«.

Så længe den demokratiske (borgerlige) revolution i Tyskland ikke var fuldført, rettede Marx i spørgsmålet om det socialistiske proletariats taktik hele opmærksomheden mod udvikling af bøndernes demokratiske energi...

Marx, der fuldt ud forstod at værdsætte udnyttelsen af de legale kampmidler i perioder med politisk stilstand, hvor den borgerlige legalitet herskede, fordømte i årene 1877-78, efter socialistlovens udstedelse, meget skarpt Mosts »revolutionære fraser«. Men ikke mindre heftigt, snarere heftigere endnu vendte han sig mod opportunismen, der dengang for en tid havde bemægtiget sig det officielle socialdemokratiske parti, da dette ikke straks viste fasthed, standhaftighed, revolutionær holdning og beredskab til som svar på undtagelsesloven at gå over til illegal kamp.

Friedrich Engels om parlamentarisk taktik (1)

I marts 1895, dvs. få måneder før sin død, skrev Friedrich Engels en berømt indledning til Karl Marx' bog »Klassekampene i Frankrig 1848-50«. Artiklen er senere blev brugt til at påstå, at den gamle Engels var faldet til patten og blevet en fredssommelig bedsteborger. Selv i 1980'erne kogte SF's Gert Petersen suppe på denne pølsepind i en af sine bøger. Sandheden er naturligvis en anden. Engels' indledning, der i forvejen var tilpasset den tyske censur, blev stærkt beskåret bragt i de tyske socialdemokraters blad »Vorwärts«. Engels protesterede straks. I et brev til Karl Kautsky, udgiveren af »Neue Zeit«, skrev han den 1. april samme år:

»Til min overraskelse ser jeg i dag i »Vorwärts« et udtog af min indledning, trykt uden mit vidende og i den grad barberet, at jeg står over for offentligheden som fredelig tilbøder af lovlighed for enhver pris. Så meget mere ville jeg ønske, at indledningen fremkom uafkortet i »Neue Zeit«, for at dette forsmædelige indtryk kan blive slettet.«

Det skete desværre ikke. Engels' indledning blev først trykt i sin helhed i Sovjet i 1920'erne. Det har

imidlertid været dens skæbne, at mange kommunister sidenhen har brugt den til at bevise, at den gamle Engels ikke var blevet reformist. I denne iver for at yde Engels retfærdighed har man ofte overset det budskab, som Engels ønskede at få fremtid. I sin artikel gennemgår han de klassiske gade- og barrikadekampes historie og viser, hvordan disse kampformer har overlevet sig selv i deres hidtidige form. Han fremhæver, at socialisterne fremover må arbejde bevidst for at få masserne med sig for at kunne sejre, når revolutionen bryder ud. Og han påpeger i den forbindelse den parlamentariske kamp som en af de former, hvorunder socialisterne kan opbygge deres massebasis. Han viser samtidig, hvordan det under visse betingelser kan være en fordel at presse borgerskabet til at være de første til at bryde forfatningen og den borgerlige legalitet. Sker det, så står socialisterne frit til at handle, som de vil.

Engels' overvejelser er en god introduktion til debatten om parlamentarisk taktik i strategisk perspektiv.

Selv i gadekampenes klassiske tid virkede barrikaden altså mere moralsk end materielt. Den var et middel til at rokke ved militærets fasthed. Holdt den stand, til dette lykkedes, så var sejren vundet; hvor dette ikke var tilfældet, var man slået. Dette er hovedpunktet, som må holdes for øje, også når man undersøger chancen for eventuelle fremtidige gadekampe. (...)

Vil det sige, at gadekampen ikke vil spille nogen rolle i fremtiden? Absolut ikke. Det vil kun sige, at siden 1848 er betingelserne blevet langt ugunstigere for de civile kæmpere, langt gunstigere for militæret. En fremtidig gadekamp kan altså kun blive sejrrig, hvis denne ugunstige stilling opvejes af andre momenter. Den vil derfor sjældnere forekomme i begyndelsen af en stor revolution end under dens videre forløb, og den må foretages med større styrker. Men disse vil da sandsynligvis som under hele den store franske revolution, den 4. september og 31. oktober 1870 i Paris, foretrække det åbne angreb fremfor den passive barrikadetaktik.

Forstår læserne nu, hvorfor magthaverne absolut vil have os derhen, hvor geværet skyder og sabelen hugger? Hvorfor man nutildags beskylder os for fejhed, fordi vi ikke uden videre begiver os ud på gaden, hvor vi på forhånd er sikre på nederlag? Hvorfor man så indstændigt trygler os om dog endelig en gang at lege kanonføde?

De herrer bortødsler deres bønner og deres udfordringer til ingen som helst nytte. Så dumme er vi ikke. De kunne lige så godt forlange af deres fjende i den næste krig, at han skulle stille op for dem i den gamle Fritz' linjeformation eller i samlede divisionskolonner à la Wagram og Waterloo og med flintebøssen i hånden. Har betingelserne for krigen mellem nationerne ændret sig, så er dette i ikke mindre grad tilfældet med klassekampen.

Overrumplingernes tid er forbi. Der kan ikke mere

gennemføres revolutioner af små bevidst minoriteter i spidsen for ubevidste masser. Hvor det drejer sig om en fuldstændig omdannelse af samfundsorganisationen, der må masserne selv være med i det, må allerede selv have begrebet, hvad det drejer sig om, hvad det er, de går ind for med liv og lemmer. Det har de sidste halvtreds års historie lært os. Men for at masserne kan forstå, hvad der skal til, må der gøres et langvarigt, udholdende arbejde, og det er netop dette arbejde, vi nu er ved, og som lykkes så godt, at det bringer modstanderne til fortvivlelse.

Også i de romanske lande indser man mere og mere, at den gamle taktik må revideres. Overalt har man efterlignet det tyske eksempel på benyttelse af valgetten og på erobring af alle de poster, der er tilgængelige for os, overalt er den uforberedte sådan løs trådt i baggrunden. I Frankrig, hvor dog jordbunden i mere end hundrede år er undermineret af den ene revolution efter den anden, hvor der ikke findes et eneste parti, som ikke har ydet sit bidrag til konspirationer, opstande og alle andre revolutionære aktioner; i Frankrig, hvor regeringens hær som følge heraf ingenlunde er sikker, og hvor overhovedet forudsætningerne for et oprørskup ligger langt gunstigere end i Tyskland - selv i Frankrig indser socialisterne mere og mere, at en blivende sejr ikke er mulig for dem, med mindre de i forvejen vinder folkets store masse, det vil her sige bønderne. Langsomt propagandaarbejde og parlamentarisk virksomhed er også her blevet erkendt som partiets nærmeste opgave. Resultaterne er ikke udeblevet. (...)

Selvfølgelig giver vore udenlandske kammerater ikke dermed afkaldt på deres ret til revolution. Retten til revolution er jo overhovedet den eneste virkelige »historiske ret«, den eneste, som alle moderne stater uden undtagelse beror på...

Friedrich Engels om parlamentarisk taktik (2)

I sin indledning til Karl Marx' bog »Klassekampene i Frankrig 1848-50« diskuterede Friedrich Engels i 1895 de muligheder, som den almindelige stemmeret og parlamentarismen giver socialisterne for at opbygge deres massebasis. Engels slår fast, at socialisterne maksimalt må udnytte de muligheder, som den borgerlige legalitet giver dem. Men han gør sig ikke af den grund illusioner om, at magthaverne frivilligt vil afgive deres magt og privilegier. Han lagde hermed grunden til de taktiske og strategiske overvejelser, som kommunisterne senere har udviklet omkring dette spørgsmål.

Hvad der nu end måtte ske i andre lande, så har det tyske socialdemokrati dog en særlig stilling og dermed i det mindste i første omgang også en særlig opgave. De to millioner vælgere, som det sender til urnerne, samt de unge mænd og kvinder, der som ikke-vælgere står bag dem, udgør den talrigeste, mest kompakte masse, den internationale proletariske hærs afgørende »kampstyrke«. Denne masse lever allerede nu mere end en fjerdedel af de afgivne stemmer; og som de enkelte valg til rigsdagen, landdagsvalgene i de enkelte stater og valgene til kommunalråd og erhvervsdomstole viser, vokser den uafsladelig. Dens vækst foregår så spontant, så jævnt, så uophørligt og samtidig så roligt som en naturproces. Alle regeringsindgreb mod den har vist sig at være afmægtige. Vi kan allerede nu regne med 2 1/4 million vælgere. Bliver der ved på den måde, så erobrer vi inden århundredets udgang størstedelen af samfundets middelstandslag, småborgere såvel som småbønder, og vokser til at blive den afgørende magt i landet, som alle andre magter må bøje sig for, hvad enten de vil eller ej. At holde denne vækst i uafbrudt gang, indtil den af sig selv vokser det nuværende samfundssystem over hovedet, at holde denne kampstyrke, der daglig bliver stærkere og stærkere, intakt indtil afgørelsens dag og ikke rive den op i forpostkampe, det er vores hovedopgave. Og der findes kun et middel, hvormed den stadige vækst af de socialistiske stridskræfter i Tyskland forbigående kunne holdes nede og måske endog for nogen tid kastes tilbage: et sammenstød i stor målestok, en åreladning som i 1871 i Paris. I det lange løb ville også det blive overvundet. At nedskyde et parti, der tæller millioner, dertil forslår alle maskingeværer i Europa og Amerika ikke. Men den normale udvikling ville blive hæmmet, kampstyrken ville måske ikke være disponibel i det kritiske øje-

blik, den afgørende kamp ville blive forsinket, forlænget og forbundet med sværere ofre.

Verdenshistoriens ironi stiller alting på hovedet. Vi, de »revolutionære«, »omstyrterne«, trives langt bedre ved de legale midler end ved de illegale og ved omvæltningen. Ordenspartierne, som de kalder sig, går til grunde ved den legale tilstand, de selv har skabt. De råber fortvivlet ved Odilon Barrot: La légalité nous tue, legaliteten bliver vor død, mens vi ved denne legalitet får spændte muskler og røde kinder og ser ud som det evige liv. Og hvis vi ikke er så forrykte at lade os drive ud i gadekampen efter deres ønske, så bliver der til sidst ikke andet for dem at gøre end selv at bryde denne skæbnsvangre legalitet.

Foreløbig laver de nye love mod omvæltningen. Igen bliver alting stillet på hovedet. Disse anti-omvæltnings-fanatikere af i dag, er de ikke selv omvælterne af i går? Har vi måske fremmanet borgerkrigen af 1866? Har vi fordrevet kongen af Hannover, kurfyrsten af Hessen eller hertugen af Nassau fra deres nedarvede, legitime arvelande og annekteret disse arvelande? Og disse omstyrtere af det tyske forbund og af tre kroner af Guds nåde beklager sig over omvæltning? Quis tulerit Gracchos de seditione querentes? [»Hvem ville finde sig i, at graccherne klager over oprør?«] Hvem kan tillade Bismarck-tilbederne at bruge mund over omvæltningen?

Men lad dem gennemføre deres omvæltningsforslag, gøre dem endnu værre, forvandle hele straffeloven til kautsjuk, de vil dog ikke opnå andet end påny at bevise deres afmagt. For alvorligt at klemme socialdemokratiet, må de gribe til ganske andre forholdsregler. Den socialdemokratiske omvæltning, som det netop nu bekommer så vel, at den overholder lovene, kan de kun komme til livs ved ordenspartiernes omvæltning, der ikke kan tives, uden at den bryder lovene. Hr. Rössler, den preussiske bureaukrat, og hr. von Boguslawski, den preussiske general, har vist dem den eneste vej, ad hvilken man måske endnu kan ordne arbejderne, som nu engang ikke lader sig rokke ud i gadekamp. Forfatningsbrud, diktatur, tilbagevenden til absolutismen, regis voluntas suprema lex! [»Kongens vilje er den højeste lov.«] Altså, bare mod, mine herrer, her hjælper ingen kære mor!

Glem imidlertid ikke, at det tyske rige, som alle småstater og overhovedet alle moderne stater, er produktet af en overenskomst: at overenskomsten

for det første mellem fyrsterne indbyrdes, for det andet mellem fyrsterne og folket. Bryder den ene part overenskomsten, så falder overenskomsten, den anden part er da heller ikke mere bundet. Som Bismarck så smukt har vist os det i 1866. Bryder

De altså rigsforfatningen, så er socialdemokratiet frit og kan gøre og lade over for Dem, som det vil. Men hvad det da vil gøre - det vil det næppe røbe for Dem i dag.

Lenin om parlamentarismens begrænsninger (1)

Marxismens klassiske tekster er et skatkammer af viden og inspiration for nutidens socialister. Men for at drage fuld nytte af dem må man forstå, hvilken tid og situation de er skrevet i. Man må trænge ind i argumentationens kerne. Skematisk og dogmatisk overførsel af erfaringer fra en tid til en anden er dødens pølse. Nye tider rejser nye spørgsmål, som kræver nye løsninger. Hvis man ikke forstår dette, vil man ikke kunne forstå de tilsyneladende forskelle mellem Engels' tanker fra 1895, som blev bragt i de to foregående udgaver af denne spalte, og Lenins skrifter efter 1914. Mens Engels i 1895 fremhævede nødvendigheden af, at socialisterne deltog i den parlamentariske kamp for at udvikle deres massebasis, måtte Lenin efter 1914 sætte hælene i jorden.

De daværende socialdemokratiske partier havde så at sige »sejret ad helvede til«. De havde haft stor succes med deres parlamentariske arbejde og havde derigennem udviklet sig til massepartier i mange lande. Men samtidig havde den langvarige, forholdtvis fredelige udvikling af kapitalismen siden 1870'erne skabt illusioner om, at man ad parlamentarisk vej kunne vandre lige over i socialismen. Bare lidt flere stemmer, så var sejren hjemme. Centrale elementer i Marx' og Engels' lære var blevet »glemt«. Partierne havde ikke uddannet deres medlemmer til at beherske andre af massekampens former. Og samtidig var en række af deres ledere blevet korruperet og købt gennem forskellige former for bestikkelse fra borgerskabets side. Dette skulle vise sig at blive katastrofalt, da første verdenskrig brød ud i 1914.

Iforskellige værker tog Lenin fat på at grave marxismens »glemte« lære frem. Centralt heri stod spørgsmålet om staten, hvorom der var særligt mange illusioner. I bogen »Staten og revolutionen«, der blev skrevet få måneder før Oktoberrevolutionen i 1917, diskuterede Lenin dette spørgsmål. Han fremdrog bl.a. følgende »glemte« citat fra Marx' klassiske bog om Pariserkommunen:

»Kommunen skulle ikke være et parlamentarisk, men et arbejdende organ, på samme tid udøvende og lovgivende... I stedet for en gang hvert tredje eller sjette år at afgøre, hvilket medlem af den herskende klasse der skal ud- og undertrykke folkets mål i parlamentet, skulle den almindelige valgret tjene det i kommuner konstituerede folk til at udsøge arbejdere, opsynsmænd og bogholdere til sin forretning, ligesom den individuelle valgret tjener enhver anden arbejdsgiver dertil.«

Med udgangspunkt i dette citat knytter Lenin følgende bemærkninger til spørgsmålet om den borgerlige parlamentarisme:

Med flere års mellemrum at afgøre, hvilket medlem af den herskende klasse der i parlamentet skal ud- og undertrykke folkets krav - det er den borgerlige parlamentarismes sande væsen, ikke kun i de parlamentarisk-konstitutionelle monarkier, men også i de allermost demokratiske republikker.

Når det imidlertid er staten, vi skal undersøge, og når parlamentarismen, en af statens institutioner, skal behandles ud fra de opgaver, som proletariatet har på dette område - hvor findes der da en udvej af parlamentarismen? Hvordan skal man da ordne sig uden den?

Atter og atter må man sige: Den del af Marx' lære, der havde studiet af kommunen som basis, er blevet glemt så grundigt, at vor tids »socialdemokrat« (læs: vor tids forræder mod socialismen) simpelthen ikke begriber nogen anden kritik af parlamentarismen end en anarkistisk eller reaktionær.

Det er naturligvis ikke nogen udvej af parlamentarismen at ophæve de repræsentative organer og valgordningen. Man må tværtimod forvandle de repræsentative organer fra at være sludrebutikker til »arbejdende organer. »Kommunen skulle ikke være et parlamentarisk, men et arbejdende organ, på samme tid udøvende og lovgivende.«

»Ikke et parlamentarisk, men et arbejdende organ« - det er en slutning, der rammer de moderne parla-

mentarikere og socialdemokratiets parlamentariske »skødehunde« lige i hjertet! Se på et hvilket som helst parlamentarisk regeret land, fra Amerika til Svejts, fra Frankrig til England, Norge osv.: Det egentlige »stats«arbejde udføres bagved kulisserne af departementerne, regeringskontorerne og hærledelsen. I parlamenterne snakker man kun, med det særlige mål at holde det »menige folk« for nar.

Dette er i den grad sandt, at alle disse parlamentarismens synder straks gjorde sig gældende selv i den russiske republik, en borgerlig-demokratisk republik, endnu inden den havde fået skabt et rigtigt parlament. Sådanne helte fra det rådne spidsborger-skab som Skobjelev og Tsereteli, Tsjernov og Avksentjev har præsteret at tilsvine endog sovjetterne med den mest lurvede borgerlige parlamentarisme og at forvandle dem til rene sludrebutikker. I sovjetterne føre d'herrer »socialistiske« ministre godtroende bondemænd bag lyset med fortærskede fraser og resolutioner. I regeringen opføres en evig dans, på den ene side for efter tur at lade så mange socialrevolutionære og mensjevikker som muligt

komme »til fadet« med de godt betalte og ærefulde stillinger, og på den anden side for at »fængsle folkets opmærksomhed«. I regeringskontorerne, i hærledelsen »ydes« der imidlertid »stats«arbejde! (...) Kommunen erstatter det borgerlige samfunds korrumpere og rådne parlamentarisme med organer, i hvilke menings- og diskussionsfriheden ikke udarter til bedrag, fordi parlamentarikerne selv må arbejde, selv må føre deres love ud i praksis, selv må kontrollere, hvad der kommer ud af deres gennemførelse, selv må stå til ansvar direkte over for deres vælgere. Repræsentative organer bliver ved med at bestå, men parlamentarismen som særligt system, som adskillelse af den lovgivende og den udøvende virksomhed, findes ikke her. Uden repræsentative organer kan vi ikke forestille os et demokrati, heller ikke det proletariske demokrati. Uden parlamentarisme kan og skal vi forestille os det, hvis kritikken af det borgerlige samfund ikke er tomme ord for os, hvis bestræbelserne for at styrte bourgeoisiets herredømme er ment oprigtigt og alvorligt og ikke er en »valg«frase til at fange arbejderstemmer med...

Lenin om parlamentarismens begrænsninger (2)

Da den internationale socialistiske bevægelse i tiden omkring første verdenskrig blev splittet i en revolutionær og en opportunistisk fløj, var østrigeren Karl Kautsky en af dem, der forsøgte at stille sig midt imellem. Men som Lenin viser i følgende citat, drejede det sig ikke om andet end »raffineret lakajtjeneste for bourgeoisiet«. Kautsky blev indtil da regnet for den socialistiske bevægelses førende internationale teoretiker. Han havde personligt kendt Marx og Engels. Det forsøgte han kynisk at udnytte til at blæse sig selv om som »lærd marxist«. I virkeligheden havde han forlængst begravet det centrale i marxismens lære, nemlig opfattelsen af staten, herunder det borgerlige demokrati og parlamentarismen.

I sin bog »Den proletariske revolution og renegaten Kautsky« fra 1918 tog Lenin denne opblæste nar under kyndig behandling. Ordene taler for sig selv. De stempler også nutidens Kautsky'er, der behændigt glemmer »den borgerlige parlamentarismes historiske begrænsning og betingethed«, som Lenin udtrykker det.

Det problem, som Kautsky har bragt ugudelig forvirring i, stiller sig i virkeligheden på følgende måde:

Hvis man ikke vil gøre grin med den sunde fornuft og historien, er det klart, at man ikke kan tale om »rent demokrati«, så længe der består forskellige klasser, men kun om et klassesdemokrati. (...)

Det »rene demokrati« er en liberal løgn til fordummelse af arbejderne. Historien kender et borgerligt demokrati, der afløste feudalismen, og et proletarisk demokrati, der afløser det borgerlige demokrati. Når Kautsky bruger side efter side for at »bevise« den sandhed, at det borgerlige demokrati er et fremskridt sammenlignet med middelalderen, og at proletariatet ubetinget skal udnytte det i sin kamp mod bourgeoisiet, så er det netop liberal snak til fordummelse af arbejderne. Ikke blot i det kultiverede Tyskland, men også i det ukultiverede Rusland er dette en trivialitet: Kautsky strør simpelthen »lærd« sand i øjnene på arbejderne, når han med vigtig mine fortæller dem om Weitling, om jesuitterne i Paraguay og om meget andet, for at komme uden om det moderne, dvs. kapitalistiske, demokratiske borgerlige væsen.

Kautsky tager fra marxismen det, som er antageligt for liberale, for bourgeoisiet (kritikken af middelalderen, kapitalismens progressive historiske rolle i almindelighed og det kapitalistiske demokratiske i

særdeleshed), og udelader, fortier, udvisker det i marxismen, som er uantageligt for bourgeoisiet (proletariatets revolutionære anvendelse af magt mod bourgeoisiet for at afskaffe det). Det er grunden til, at Kautsky uundgåeligt, i kraft af sin objektive stilling - ligegyldigt hvordan hans subjektive overbevisning end er - viser sig som lakaj for bourgeoisiet. Det borgerlige samfund, der er et stort historisk fremskridt i sammenligning med middelalderen, er og bliver - under kapitalismen må det nødvendigvis være sådan - snævert, beskåret, forfalsket, hyklerisk, et paradys for de rige, en fælde og et bedrag for de udbyttede, de fattige. Denne sandhed - en ganske væsentlig bestanddel af marxismens lære - har »marxisten« Kautsky altså ikke forstået. (...)

Tag de moderne staters grundlove, tag den måde de regeres på, tag forsamlings- og trykkefriheden, tag »borgernes lighed for loven« - og man vil for hvert skridt se det borgerlige demokratis hykleri, som enhver ærlig og bevidst arbejder kender så godt. Der findes ikke en stat, end ikke den mest demokratiske, hvor der ikke findes bagdøre og klausuler i forfatningerne, hvorved man sikrer bourgeoisiet mulighed for at sætte tropper ind mod arbejderne, indføre undtagelsestilstand osv. »i tilfælde af at ordenen krænkes« - i virkeligheden i tilfælde af, at den udbyttede klasse »krænker« sin slavetilværelse og forsøger at opføre sig anderledes end som slaver. Kautsky besmykker skamløst det borgerlige demokrati og siger f.eks. intet om, hvad de mest demokratiske og republikanske bourgeoisier i Amerika eller Svejs gør mod strejkende arbejdere.

Oh, den vise og lærde Kautsky tier stille med det! Han forstår ikke, denne lærde politiker, at tavshed her er en gemenhed. Han foretrækker at fortælle arbejderne børneeventyr om sådanne ting, som at demokrati betyder »beskyttelse af mindretallet«. (...) Hvilken lærdom! Hvilken raffineret lakajtjeneste for

bourgeoisiet! Hvilket civiliseret manér at krybe på maven for kapitalisterne og slikke deres støvler! (...) Den lærde hr. Kautsky har - formodentlig tilfældigt - »glemt« en »bagatel«, nemlig at et herskende parti i det borgerlige demokrati kun yder et mindretal beskyttelse, når det drejer sig om et andet borgerligt parti, hvorimod man præsenterer proletariatet, ikke for »beskyttelse af mindretallet«, men for undtagelsestilstand eller progromer, så snart der er tale om et alvorligt, dybtgående, fundamentalt spørgsmål. Jo mere udviklet demokratiet er, des nærmere er det ved progromer eller borgerkrig, så snart der optræder en dybtgående politisk konflikt, der er farlig for bourgeoisiet. (...)

Tag det borgerlige parlament. Er det troligt, at den lærde Kautsky aldrig har hørt, hvordan børserne og bankiererne desto bedre får hånd i hanke med de borgerlige parlamenter, jo stærkere udviklet demokratiet er? Heraf følger ikke, at man ikke skal udnytte den borgerlige parlamentarisme... Men heraf følger, at kun en liberal politiker kan glemme den borgerlige parlamentarismes historiske begrænsning og betingethed, sådan som Kautsky gør.

Selv i den mest demokratiske borgerlige stat møder de undertrykte masser ved enhver lejlighed en skrigende modsætning mellem den formelle lighed, som kapitalisternes »demokrati« forkynder, og de tusinder af faktiske begrænsninger og komplikationer, som gør proletarerne til lønslaver. Netop denne modsætning åbner massernes øjne for kapitalismens rådenskab, forløjethed og hykleri. Netop denne modsætning er det, socialismens agitatorer og propagandister bestandig afslører for masserne for at forberede disse til revolutionen! Men da revolutionernes æra begyndte, vendte Kautsky bagen til den og begyndte at prise det døende borgerlige demokratis yndigheder.

Lenin om nødvendigheden af at deltage i borgerlige parlamenter

En klog mand sagde engang, at den værste fejl eller afvigelse i politisk arbejde er den, man ikke får øje på. I tiden op til første verdenskrig var arbejderbevægelsen i Vesteuropa nærmest kvalt i parlamentariske illusioner. I forbindelse med opgøret med disse reformistiske illusioner måtte Lenin og hans kammerater i de følgende år lægge stor vægt på at forklare netop parlamentarismens begrænsethed og betingethed. Det lykkedes med rimelig succes. Men det havde også sine mere bizarre omkostninger.

Blandt de kommunistiske kræfter, der spaltede sig ud fra socialdemokratiet, var der ikke så få, der ikke alene vendte sig imod socialdemokratiets forræderi og reformistiske illusioner, men stort set alt, hvad socialdemokratiet havde stået for. Det førte naturligt til en lang række venstresektariske fejl i de nye kommunistiske grupper og partier, som var under dannelse. Men en sådan sekterisme var en alvorlig hindring for, at kommunisterne kom i forbindelse med arbejdermasserne på et tidspunkt, hvor den revolutionære bølge endnu rasede hen over Europa.

For at hjælpe de nye kommunistiske partier på rette vej skrev Lenin derfor i 1920 en af sine klassiske bøger »Venstre-kommunismen - en børnesygdom«. Heri rettede han bl.a. en kammeratlig kritik af de tyske »venstre-kommunister, som i et af deres dokumenter havde erklæret, at »parlamentarismen er historisk og politisk udlevet«, og at de derfor ikke ville deltage i parlamentarisk arbejde. For Lenin var omdrejningspunktet ikke den principielle opfattelse af statens og parlamentarismens karakter, men det praktiske spørgsmål om, hvordan man får folkemasserne med sig, hvordan man også får dem til at erkende det, som kommunisterne forlængst har erkendt teoretisk:

Parlamentarismen er »historisk udlevet«. Det er sandt nok som teoretisk forklaring. Men enhver ved, at der herfra til dens overvindelse i praksis endnu er meget langt. Allerede for flere årtier siden kunne man - og med fuld ret - erklære kapitalismen for »historisk udlevet«, men det har på ingen måde fritaget os for nødvendigheden af at føre en meget langvarig og sej kamp på kapitalismens grund. (...) Er parlamentarismen »politisk udlevet«? Det er noget andet igen. Hvis det var rigtigt, ville »venstre-kommunisternes standpunkt være holdbart. (...)

For kommunisterne i Tyskland er parlamentarismen naturligvis »politisk udlevet«, men sagen er netop, at vi ikke må tro, at det, der for os er udlevet, også er det for klassen, for masserne. Netop her ser vi igen, at »venstre«-folkene ikke har tilstrækkelig dømmekraft, ikke forstår at handle som klassens parti, som massernes parti. Man må ikke synke ned til massernes niveau, til det niveau, klassens efterblevne lag står på. Det er ubestrideligt. Man har pligt til at sige dem den bitre sandhed. Man må kalde deres borgerlig-demokratiske fordomme for fordomme. Men samtidig må man nøgternt vurdere, hvor langt netop hele klassen (og ikke blot den kommunistiske avantgarde), netop hele den arbejdende masse (og ikke blot dens førende elementer) virkelig er nået med hensyn til bevidst holdning og forberedthed.

Selv om ikke just »millionerne« og »legionerne«, men blot et ret anseligt mindretal af industriarbejderne følger de katolske præster, og at landarbejderne følger godsejerne og storbønderne, så viser dette allerede ubestrideligt, at parlamentarismen i Tyskland endnu ikke er »politisk udlevet«, og at deltagelse i parlamentsvalg og i kampen på parlamentstribunen er en pligt for det revolutionære proletariats parti, netop for at opdrage sin classes efterblevne lag, netop for at vække og oplyse de uudviklede, forkuede og uoplyste landsbymasser. Så længe man ikke er i stand til at afskaffe det borgerlige parlament og enhver reaktionær institution af anden art, så længe har man pligt til at arbejde i dem, netop fordi det er dér, arbejderne endnu er, fordummede af præster og af livet i ravnekrogene. Ellers risikerer man at blive vindbøjtler og ikke andet. (...)

Det er bevist, at deltagelse i et borgerligt-demokratisk parlament selv i ugerne før sovjetrepublikkens sejr, ja selv efter denne sejr, så langt fra skader det revolutionære proletariat, at det tværtimod gør det lettere for proletariatet at vise de tilbagestående masser, hvorfor sådanne parlamenter fortjener at blive fordrevet, gør det lettere at fordrive dem til gavns, gør det lettere at få den borgerlige parlamentarisme »politisk udlevet«. (...)

I Vesteuropa og Amerika har parlamentet gjort sig særligt forhadet blandt revolutionære og progressive fra arbejderklassen. Det er ubestrideligt. Og det er fuldt ud forståeligt, for man kan vanskeligt fore-

stille sig noget mere infant, gement og forræderisk end den opførsel, det overvældende flertal af socialistiske og socialdemokratiske parlamentsmedlemmer har udvist under og efter krigen. Det ville imidlertid være ikke blot uklogt, men direkte forbryderisk at give efter for disse stemninger, når man skal afgøre spørgsmålet om, hvordan man skal bekæmpe dette almindeligt anerkendte onde. (...)

Taktikken må bygge på en nøgternt, strengt objektiv vurdering af alle klassekræfter i den pågældende stat (og af de omliggende stater, af alle stater i verdensmålestok) og tillige på en vurdering af de revolutionære bevægelseres erfaringer. At vise sin »revolutionære indstilling« alene ved at skælde ud på parlamentarisk opportuniste, alene ved at afvise deltagelse i parlamenterne er meget let, men netop fordi det er for let, er det ikke nogen løsning

på en vanskelig, overordentlig vanskelig opgave. (...)

Man ønsker at skabe et nyt samfund? Og så er man bange for vanskelighederne ved at skabe en god parlamentsfraktion af overbeviste, hengivne og heltemodige kommunister i det reaktionære parlament! Er det måske ikke barnagtigt? (...)

Netop fordi de efterblevne masser af arbejdere og - i endnu højere grad - af småbønder i Vesteuropa langt mere end i Rusland er gennemsyret af borgerlig-demokratiske og parlamentariske fordomme, netop derfor er det kun ved at være inden for sådanne institutioner som de borgerlige parlamenter, at kommunisterne kan (og skal) føre deres langvarige, hårdnakkede kamp uden at give op for nogen vanskelighed for at afsløre, splitte og overvinde disse fordomme.

Komintern om parlamentarismens muligheder og begrænsninger (1)

På sin 2. kongres i 1920 vedtog Tredje Internationale (Komintern) en resolution med titlen »Det kommunistiske parti og parlamentet«. Heri betegnes parlamentarismen som en særlig statsform, der er historisk begrænset til kapitalismens periode. Det slås fast, at parlamentarismen derfor ikke kan være den statslige form, som arbejderklassen har brug for under overgangen til socialismen og i den senere socialistiske opbygning. Og slet ikke under den klasse- og statsløse kommunisme.

Men holder man denne alvorlige begrænsning for øje, er der intet til hinder for, at kommunisterne bruger parlamentet som støttepunkt i deres almindelige politiske virksomhed. Blot man husker på, at den vigtigste kampform er den udenoms-parlamentariske, masseaktionen, kampen for at mobilisere og forberede arbejder- og folkeflertallet på den socialistiske revolution. I resolutionen slås det i den forbindelse fast, at det langsigtede mål med gå ind i det borgerlige parlament er at medvirke til at nedbryde den kapitalistiske stat og dermed også det parlamentariske system. I stedet skal sættes en ny socialistisk stat med et tilsvarende demokrati. Dette strategiske mål er stadig gældende for al kommunistisk arbejde i det borgerlige parlament. Men samtidig er det vigtigt at læse Kominterns resolution i et historisk lys. Den blev til i en situation, hvor der allerede havde været revolutioner eller

forsøg på revolutioner i en række europæiske lande, og hvor muligheden for nye revolutioner var en aktuel og umiddelbar mulighed. De opgaver, som vægtes i resolutionen, bærer tydeligt præg af denne historiske situation. Ser man Kominterns resolution i dette lys, er der stadig utroligt meget nyttigt at hente for nutidens kommunister.

1. Parlamentarismen som statssystem blev en »demokratisk« form for bourgeoisiets herredømme, som på et givet stadium i sin udvikling behøvede et form for folkelig repræsentation. Skønt den er et våben til undertrykkelse i hænderne på den herskende klasse, ser det udadtil ud som en organisering af folkeviljen, der står over klasserne.

2. Parlamentarismen er en særlig statsform. Derfor kan den ikke på nogen måde blive en form for det kommunistiske samfund, som ikke kender til klasser, klassekamp eller nogen statsmagt.

3. Parlamentet kan ikke fungere som en form for den proletariske statsforvaltning i overgangsperioden fra bourgeoisiets diktatur til proletariatets diktatur. (...)

4. De borgerlige parlamenter er et af de vigtigste apparater i den borgerlige statsmaskine, og som den borgerlige stat i almindelighed kan de ikke vindes over på proletariatets side. Proletariatets opgave er at knuse den borgerlige statsmaskine, ødelægge den

og dens parlamentariske institutioner, hvad enten de er republikanske eller konstitutionelt-monarkiske.

5. Samme holdning må indtages til bourgeoisie's lokale regeringsinstitutioner, som det er teoretisk forkert at udskille fra statsorganerne. Lokale regeringsinstitutioner er også apparater i den borgerlige statsmekanisme og må ødelægges af det revolutionære proletariat og erstattes af lokale sovjetter af arbejderdeputerede.

6. Følgelig afviser kommunismen parlamentarismen som det fremtidige samfunds statsform eller som formen for proletariatets klassesdiktatur. Den afviser muligheden af, at parlamentet kan vindes for den proletariske sag på lang sigt. Det følger heraf, at de borgerlige statsinstitutioner kun kan bruges med henblik på at ødelægge dem. Det er den eneste måde, spørgsmålet om deres anvendelse kan rejses på.

7. Enhver klassekamp er en politisk kamp, fordi den i sidste ende er en kamp om magten. Enhver strejke, der breder sig over hele landet, begynder at true den borgerlige stat og får derved politisk karakter. At forsøge at omstyre bourgeoisie og smadre dets stat er at drive politisk kamp. Skabelsen af et proletarisk klasseapparat til forvaltning og undertrykkelse af bourgeoisie's modstand indbefatter - uanset hvilken form det får - erobring af den politiske magt.

8. Dette betyder, at spørgsmålet om politisk kamp ikke på nogen måde kan reduceres til spørgsmålet om holdningen til parlamentarismen. For så vidt som den proletariske klassekamp udvikler sig fra små

og delvise sammenstød til et bud på at omstyre hele det kapitalistiske system, er dette et alment spørgsmål.

9. Den vigtigste form for proletarisk kamp mod bourgeoisie's og dets statsapparat er masseaktionen, som er organiseret og ledt af proletariatets revolutionære masseorganisationer (fagforeninger, partier, sovjetter) under almindelig ledelse af et forenet, disciplineret og centraliseret kommunistisk parti. Borgerkrig betyder krig, og for at føre den behøver proletariatet sit eget erfarne politiske officerkorps og sin egen stærke politiske generalstab, der formår at lede alle operationerne på disse kampfelter.

10. Massekampen er et helt netværk af aktiviteter, som i stigende grad forstærkes og logisk kulminerer i en opstand mod den kapitalistiske stat. Når massekampen udvikler sig over i borgerkrig, må proletariatets ledende parti som hovedregel sikre sig enhver legal position, anvende den som støttepunkt for sit revolutionære arbejde og indordne den under sin plan for massekampens overordnede forløb.

11. Det borgerlige parlaments talerstol er et sådant støttepunkt. At parlamentet er en borgerlig statsinstitution, er intet argument mod at deltage i den parlamentariske kamp. Det kommunistiske parti går ind i denne institution, ikke for at fungere inden for den som en integreret del af det parlamentariske system, men for at gennemføre sådanne handlinger inden for parlamentet, som bidrager til at smadre den borgerlige stat og parlamentet selv...

Komintern om parlamentarismens muligheder og begrænsninger (2)

I resolutionen »Det kommunistiske parti og parlamentet«, som blev vedtaget på Kommunistisk Internationales (Kominterns) 2. kongres i 1920, rettes opmærksomheden i første omgang mod en række historiske begrænsninger ved parlamentarismen. Herefter diskuterer resolutionen, under hvilke betingelser og med hvilke mål kommunisterne kan deltage i valg og borgerlige parlamenter. Det parlamentariske arbejde betegnes først og fremmest som et støttepunkt for den vigtigste side af kommunisternes virksomhed, nemlig arbejdet i massebevægelsen.

Kominterns resolution må læses i et historisk lys. Den blev til i en situation, hvor der herskede en

revolutionær situation i Europa. De opgaver, som fremhæves, bærer tydeligt præg af denne historiske situation og kan derfor ikke slavisk overføres til andre perioder, hvor situationen er en anden. Desuden er kommunisternes erfaringer med borgerlige parlamenter blevet væsentligt forøget i de forløbne otte årtier. Ser man Kominterns resolution i dette lys, er der stadig utroligt meget nyttigt at hente for nutidens kommunister.

Af interesse er det også, at Komintern understreger, at netop fordi parlamentarisk arbejde er sekundært i forhold til massekampen, er splittelse blandt kommunister på grund af forskellige holdninger til dette spørgsmål »en alvorlig fejl«.

(...) 12. Parlamentarisk virksomhed, som hovedsagelig består i at sprede revolutionære ideer, afsløre klassefjenderne fra parlamentets talerstol og befordre den ideologiske sammensvejsning af masserne, der navnlig i tilbagestående lande stadig respekterer parlamentet og nærer demokratiske illusioner - denne virksomhed må være absolut underordnet målene og opgaverne for massekampen uden for parlamentet. (...)

13. Hvis kommunisterne får flertal i en lokal regeringsinstitution, er det deres pligt at tage følgende skridt:

- a. danne en revolutionær opposition for at kæmpe mod den borgerlige centralmagt;
- b. hjælpe de fattige dele af befolkningen på enhver mulig måde (økonomiske foranstaltninger, organisering eller forsøg på organisering af væbnede arbejdarmiliter osv.);
- c. ved enhver lejlighed afsløre de forhindringer, som den borgerlige statsmagt stiller i vejen for grundlæggende samfundsmæssige forandringer;
- d. indlede en beslutsom kampagne for at sprede revolutionær propaganda, selv om det skulle føre til konflikt med statsmagten;
- e. under visse omstændigheder erstatte den lokale regering med sovjetter af arbejderdeputerede.

Al kommunistisk aktivitet i de lokale regeringsinstitutioner må ses som en del af kampen for at bryde det kapitalistiske system.

14. Valgkampen selv må føres, ikke som en kampagne for flest mulige parlamentspladser, men som en mobilisering af masserne omkring den proletariske revolutions paroler. Valgkampen må omfatte de menige partimedlemmer og ikke kun partiets ledelse. Det er vigtigt, at alle masseaktioner (strejker, demonstrationer, bevægelser i de væbnede styrker osv.), som finder sted i samme tidsrum, tages op i løbet af kampagnen, og at der holdes en tæt kontakt til dem. De proletariske masseorganisationer bør også drages ind i aktivt arbejde omkring valget.

15. Hvis det parlamentariske arbejde udføres i overensstemmelse med disse teser og med de betingelser, som nedfældes i særlige instrukser, vil det stå i direkte modsætning til de beskidte politiske manøvrer, som udføres af de forskellige socialdemokratiske partier, der går ind i parlamentet for at støtte

denne »demokratiske« institution eller i bedste fald for at »vinde den for sig«. Det kommunistiske parti må udelukkende stå for en revolutionær anvendelse af parlamentet i Karl Liebknechts, Höglunds og bolsjevikernes ånd.

16. Anti-parlamentarisme som princip, som en absolut og kategorisk afvisning af at deltage i valg og revolutionært parlamentarisk arbejde, er derfor en naiv og barnlig holdning, som ikke kan stå for kritik. (...)

17. Samtidig betyder anerkendelse af parlamentarisk arbejde ikke, at man ubetinget accepterer behovet for at deltage i alle valg og parlamentariske samlinger uanset forholdene. Deltagelse i et bestemt valg eller i en bestemt parlamentssamling afhænger af en hel række specifikke forhold. En bestemt kombination af omstændigheder kan gøre det nødvendigt, at man trækker sig ud af parlamentet. (...) Under andre forhold kan det være nødvendigt, at man boykotter valget og bruger den daglige aktion til at fjerne hele det borgerlige statsapparat og den herskende borgerlige klike. Atter andre gange kan deltagelse i valg med efterfølgende boykot af parlamentet være nødvendigt osv.

18. Mens det kommunistiske parti således som hovedregel accepterer behovet for at deltage i valg til både nationale parlamenter og lokale regeringsorganer og i arbejdet i disse institutioner, må det derfor beslutte sig i hvert enkelt tilfælde, idet det vurderer de særlige betingelser på det givne tidspunkt. Boykot af valg eller af parlamentet, eller udtræden af dette, er først og fremmest tilladeligt, når situationen er moden for en umiddelbar overgang til væbnet kamp om magten.

19. Man må altid huske på, at dette spørgsmål er relativt uvæsentligt. Eftersom brændpunktet for kampen om statsmagten ligger uden for parlamentet, er spørgsmålet om proletariatets diktatur og massekampen for at indføre det selvsagt langt vigtigere end spørgsmålet om, hvordan man skal benytte det parlamentariske system.

20. Kommunistisk Internationale understreger derfor på det kraftigste, at den betragter enhver splittelse eller forsøg på splittelse alene på grund af dette spørgsmål som en alvorlig fejl...

Komintern om revolutionært parlamentarisk arbejde

Et af problemerne i de socialdemokratiske partier, som udartede politisk i tiden op til og under første verdenskrig, var, at et flertal af de valgte parlamentsmedlemmer adskilte sig fra arbejderklassen og partiernes menige medlemmer. I stedet gjorde de personlig karriere og førte en politik, der i et og alt gavtede arbejderklassens fjender.

Det var vigtigt at undgå en gentagelse af dette. På sin 2. kongres i 1920 behandlede Komintern derfor forholdet mellem det kommunistiske parti og dets valgte parlamentarikere. I en resolution fra kongressen fremlægges en række vigtige erfaringer og retningslinjer for, hvordan man skal udvælge kandidater og holde de valgte parlamentsmedlemmer i stram snor. Ser man bort fra en række særlige forhold, som er historisk betingede, er der stadig meget i denne resolution, som kan vække til eftertanke den dag i dag:

For at sikre, at den revolutionære parlamentariske taktik anvendes korrekt, må man overholde følgende punkter:

1. Centralkomiteen og det kommunistiske parti som helhed må under den forberedende fase, dvs. før parlamentariske valg, systematisk undersøge kvaliteten af de politiske og organisatoriske evner hos parlamentsgruppens medlemmer. Det kommunistiske partis centralkomite må være ansvarlig for den kommunistiske parlamentsgruppes arbejde. Den må have ubestridelig ret til at gøre indvendinger mod enhver kandidat, som foreslås af organisationen, hvis det tvivler på, at denne kandidat, hvis han eller hun vælges, vil opføre sig på ægte kommunistisk vis.

Det kommunistiske parti må bryde med den gamle socialdemokratiske vane med kun at foreslå såkaldt »erfarne« parlamentarikere, hovedsagelig advokater osv. Som hovedregel bør de foreslå kandidater, som er arbejdere. Det bør ikke bekymre dem, at dette undertiden betyder at vælge menige medlemmer, som mangler enhver større parlamentariske erfaring. Det kommunistiske parti må være skånselsløs over for de karrieremagere, som knytter sig til partiet med det mål at komme ind i parlamentet. De kommunistiske partiers centralkomiteer må godkende de folks kandidatur, som har bevist deres loyalitet mod arbejderklassen gennem mange års politisk arbejde.

2. Organiseringen af parlamentsgruppen, når valget er overstået, må helt og aldeles ligge i hænderne

på det kommunistiske partis centralkomite, uanset om dette parti som helhed er legalt eller illegalt på dette tidspunkt. Centralkomiteen må bekræfte valget af parlamentsgruppens talsmand og ledelse. Partiets centralkomite må have en permanent repræsentant i parlamentsgruppen med vetoret. Parlamentsgruppen må på forhånd søge direktiver fra centralkomiteen om alle vigtige politiske spørgsmål. Når kommunisterne i parlamentet står over for at indlede en vigtig kampagne, har centralkomiteen ret og pligt til at udpege eller afvise gruppens taler, afkræve taleren et udkast til den påtænkte tale eller talen selv, så centralkomiteen kan læse og godkende den osv. Kandidater, der stiller op som kommunister, må afgive officielle skriftlige tilsagn om, at de på centralkomiteens anmodning vil nedlægge deres hverv, så partiet kan organisere en samlet udtræden af parlamentet, når som helst dette måtte blive nødvendigt.

3. I lande, hvor det allerede er lykkedes reformister, halvreformister og karrieremagere at trænge ind i den kommunistiske parlamentsgruppe (det er allerede sket i visse lande), må de kommunistiske partiers centralkomiteer gennemføre en grundig udrensning af gruppens medlemmer ud fra det princip, at arbejderklassens sag er bedre tjent ved en lille, men ægte kommunistisk gruppe, end ved en stor gruppe uden nogen konsekvent kommunistisk linje.

4. De kommunistiske deputerede må forbinde legalt med illegalt arbejde, hvis centralkomiteen beslutter dette. I lande, hvor de kommunistiske deputerede nyder en vis immunitet gennem den borgerlige lovgivning, må dette udnyttes til at hjælpe partiets illegale organisations- og propaganda-arbejde.

5. De kommunistiske deputerede må underlægge alt deres parlamentariske arbejde under partiets udenoms-parlamentariske arbejde. Partiet og dets centralkomite må sørge for, at der regelmæssigt fremsættes lovforslag, ikke for at få dem accepteret af det borgerlige flertal, men i propaganda-, agitations- og organisations-øjemed.

6. Under gadedemonstrationer og andre revolutionære aktiviteter, som sættes i værk af arbejderklassen, må de kommunistiske deputerede spille en ledende og synlig rolle i spidsen for de proletariske masser.

7. Samtidig med at de forbliver under partiets kontrol, må de kommunistiske deputerede udnytte et-

hvert middel til deres rådighed, gennem pressen og andre kanaler, til at opretholde kontakt med de revolutionære arbejdere, bønder og andre arbejdende masser. De må under ingen omstændigheder opføre sig som socialdemokratiske deputerede, som forsøger at opbygge forretningsforbindelser med deres vælgere. De må til enhver tid være rede til at udføre propaganda for den kommunistiske organisation.

8. Kommunistiske parlamentsmedlemmer må erindre sig, at de ikke er »lovgivere«, der søger aftaler med andre lovgivere, men partiagitatorer, som er sendt ind i fjendens lejr for at udføre partiets beslutninger. Det kommunistiske parlamentsmedlem er ansvarligt, ikke over for den atomiserede masse af stemmer, men over for det kommunistiske parti, uanset om det er legalt eller ej.

9. De kommunistiske deputeredes parlamentstaler må holdes i et sprog, som kan forstås af den jævne arbejder og bonde, enhver vaskekone og hyrde. Partiet må kunne udsende disse taler som pjecer, som kan fordeles i de fjerneste egne af landet.

10. Menige kommunistiske arbejdere må ikke være bange for at tale i de borgerlige parlamenter. Selv når arbejdere er nye i parlamentarisk arbejde, må de ikke lade sig skræmme af såkaldt erfarne parlamentarikere. Hvis det er nødvendigt, kan de arbejderdeputerede læse deres taler op. Talerne kan derefter offentliggøres i aviser og pjecer.

11. Kommunistiske parlamentsmedlemmer må bruge deres parlamentariske talerstol til at afsløre, ikke kun bourgeoisiet og dets erklærede tilhængere, men også socialpatrioterne, reformisterne, de ubesluttsomme »midter«politikere og de øvrige modstandere af kommunismen. Og de må ligeledes bruge den til at sprede Tredje Internationales ideer.

12. Selv når det kommunistiske parti kun har en eller to folk i parlamentet, bør deres optræden være en udfordring mod kapitalismen. De deputerede må huske på, at de kun fortjener at blive kaldt kommunister, hvis de uophørligt viser deres fjendskab mod det borgerlige system og dets socialpatriotiske lakajer.
